

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přehled: Jak na práci a studium v Evropské unii

Mladí lidé mají v Evropské unii možnost svobodně cestovat a studovat. Čeští studenti jako občané EU mají právo studovat ve všech členských zemích Evropské unie. V článku se zaměříme na studium v Německu a přinášíme přehled základních informací o podmínkách pro studium a získání zaměstnání v ostatních členských zemích.

Studium snů?

Student hodlající pokračovat ve studiu v jiné členské zemi musí k udělení dočasného pobytu prokázat, že disponuje potřebnými financemi a že se účastní zdravotního pojištění v ČR. Manželé nebo manželky a děti do 21 let přijatých studentů mají právo pobytu v zemi, ve které posluchači studují.

Ceští studenti mají stejné postavení a současně musí plnit stejné podmínky jako domácí studenti. Když není školou vyžadováno školné, neplatí ho ani český student. V některých státech dostávají studenti příspěvky na vzdělání. V těchto zemích ho budou dostávat také čeští studenti. Příspěvkem na vzdělání se ovšem nemyslí příspěvky na kolejné, nájemné či stravné.

Školu vám nemusí uznat

Přijímací zkoušky a podmínky pro přijetí se v jednotlivých zemích liší. Navíc má každá škola právo si je sama upravit. Vzdělávací zařízení může vyžadovat přezkoušení jazykové způsobilosti ke studiu.

Pokud jsou posluchači vysokých škol a odborných kurzů účastni na sociálním a zdravotním zabezpečení v domácí zemi, jsou automaticky chráněni i v zemi, kde studují.

Evropská unie nijak neharmonizuje obsah vzdělávání v jednotlivých členských státech. Proto je snad nejobtížnější součástí přijímacího řízení uznávání diplomů a certifikátů z jiné země. Akademické uznávání diplomu totiž není automatické. Před zasláním přihlášek ke studiu je nejlepší informovat se o podmínkách uznání diplomů přímo u samotné vysoké školy nebo na ministerstvu školství.

V blízké budoucnosti by mělo být uznávání diplomů a přechod mezi jednotlivými školami v rámci vysokoškolského studia značně usnadněno aplikací tzv. Boloňské dohody. Na základě této smlouvy 31 evropských států (včetně členských států EU) zavede jednotný dvojstupňový systém studia. Titul B. A. za první tři roky a titul MSc. za další dva roky studia.

Vzdělávání po německu

Zvládáte dobře němčinu a chcete se přihlásit na některou z německých vysokých škol? Nejprve budete nutné zažádat o přijetí na příslušném oddělení vysoké školy, které vám zašle všechny potřebné formuláře. Vyřízení přijetí vám zabere asi jeden rok. Ke studiu určitých oborů budete muset vyplněné přihlášky zaslat na ZVS (Zentralstelle für die Vergabe von Studienplätzen - www.zvs.de); informace, o které obory se jedná, vám na požádání podá vybraná univerzita.

K přihlášce je třeba doložit jazykové znalosti (uznávány jsou zkoušky pořádané na Goethe Institut). V Německu většinou nemusíte dělat přijímací zkoušky do prvního ročníku, povinné přijímačky jsou pouze na obory - všeobecné lékařství, zubní a veterinární lékařství. Studenti jsou jinak ke studiu vybíráni podle výsledků ze střední školy. Pokud nejste přijati ke studiu na vysoké škole u nás, budete

muset navíc složit zkoušku Feststellungsprüfung. Složení přijímacích testů po vás některé univerzity budou také chtít, pokud se hlásíte na třetí stupeň studia (tedy postgraduální studium).

Na státních vysokých školách v Německu se neplatí školné. Životní náklady studenta se pohybují okolo jednoho tisíce eur na měsíc. Student musí platit příspěvek studentské unii (cca 80 EUR měsíčně) a semestrální poplatek, který se pohybuje okolo 300 EUR.

Jestliže jste již absolvovali část vysokoškolského studia v ČR, můžete vybranou univerzitu požádat o uznání získaných kreditů.

EU na internetu

www.integrace.cz – internetový magazín, vydávaný Institutem pro evropskou politiku Europeum (www.europeum.org); analytické a zpravodajské články o EU; informace o práci v sekci Kariéra v EU; doporučujeme odkaz Práce v evropských institucích.

www.euroskop.cz – pod odkazem Smlouva o přistoupení naleznete podrobné informace o vyjednaných přechodných obdobích; doporučujeme také odkaz EU & já.

europa.eu.int/eures – evropský portál pracovní mobility dostupný ve všech jazycích „nové“ EU, tedy také v češtině (zvolte CS); databáze pracovních míst (pouze v angl., něm. a franc.); informace o pracovním trhu, životních a pracovních podmínkách jednotlivých zemí; doporučujeme odkaz Život & práce.

Jaké jsou podmínky v ostatních zemích?

Belgie

- Průměrná mzda: 2 746 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 1 131 EUR/měsíc (k roku 2002)
- Životní náklady studenta: 5 500–7 000 EUR/rok
- Školné: 2 400–3 900 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Platí přechodné období na dva roky, ale předpokládá se, že poté nebude důvod pro další omezení pohybu pracovních sil.

Uvedené školné platí pro valonskou oblast, v oblasti vlámské je asi 500 EUR. Některé univerzity udělují omezený počet stipendií. Přijímají se všichni studenti podle výsledků maturity či talentových zkoušek, jen na medicíně a zubním lékařství je počet studentů omezen. Na medicínu, stavební inženýrství a několik dalších oborů jsou přijímací zkoušky.

Dánsko

- Průměrná mzda: 3 481 EUR
- Životní náklady studenta: 7 000 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Nepotřebujete povolení k zaměstnání, ale musíte si zajistit práci na plný úvazek a plnění mzdových předpisů ze strany zaměstnavatele, který musí být řádně registrován. Současně jsou zde zpřísněny podmínky pro získání nároku na některé sociální dávky.

Studium je většinou zdarma, někde se platí školné za studium 3. stupně. Univerzitu můžete požádat o finanční pomoc na studium nebo výzkum. Možnosti státních grantů a půjček na financování životních nákladů jsou vyhrazeny pouze těm, kteří v Dánsku žijí nejméně dva roky. V době studia můžete pracovat, pouze máte-li platné pracovní povolení vydané zastupitelstvem v naší zemi.

Estonsko

- Průměrná mzda: 380 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 800 EUR/rok
- Školné: 1 000 EUR/rok
- Přechodné období: ne

Pro získání titulu bakalář musíte strávit ve škole tři roky, magistrý se můžete stát po dalších dvou letech. Medicína, architektura, učitelství a některé další obory se učí pět až šest let vcelku. V Estonsku existují přijímací testy, ale počítá se i výsledek maturity.

Finsko

- Průměrná mzda: 2 461 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 8 500 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ano

Během dvouletého přechodného období pro nás platí stávající režim udělování pracovních povolení. Finsko však chce uplatňovat zjednodušený přístup pro uchazeče z nových členských zemí. Finská vláda pomáhá zahraničním studentům, kteří tam žijí nejméně dva roky, systémem podpor a půjček. Zájem o finské univerzity je vyšší, než jsou schopny uspokojit, proto uplatňují různé způsoby výběru uchazečů. Titul bakalář získáte po třech letech studia a 120 kreditech, titul magistr po pěti až šesti letech a 160–180 získaných kreditech. Členství ve studentské unii stojí 40–85 EUR ročně a opravňuje k nároku na mnoho slev (v poplatku je zahrnuto také zdravotní pojištění).

Francie

- Průměrná mzda: 2 128 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 1 083 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 9 600 EUR/rok
- Školné: 150–800 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Francie nám omezila na dva roky přístup na svůj trh práce, poté zváží další kroky. V krátké době však hodlá usnadnit vstup pracovníkům z oblasti informačních technologií či obchodu a studentům z nových členských států.

Uvedené školné platí pro státní školy. Ekonomické vysoké školy jsou většinou soukromé, školné se pohybuje okolo 7 000 EUR ročně. Ve Francii je třífázový stupeň studia (bakalář – magistr – doktor). O přijetí rozhodují výsledky maturity. Platí se také sociální pojištění – asi 170 EUR ročně.

Irsko

- Průměrná mzda: 2 542 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 15 000 EUR/rok
- Školné: 4 000 EUR/rok
- Přechodné období: ne

V Irsku můžete začít pracovat téměř okamžitě, nezavedlo žádná přechodná období.

Univerzity udělují stipendia velmi zřídka. Pro přijetí je zásadní maturitní vysvědčení. Školné se v Irsku neplatí při prvním studiu na bakalářské úrovni, další studium je již poměrně drahé. Vysoké školství se dělí na univerzity, technologické instituty, pedagogické ústavy a soukromé vysoké školy, na kterých se udělují různé tituly.

Itálie

- Průměrná mzda: 2 089 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 983 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 6 600 EUR/rok
- Školné: 2 000 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Platí přechodné období v délce dvou let, které obsahuje kvótu pro zjednodušený přístup pracovníků z nových členských zemí na italský trh práce.

Jednotlivé univerzity mají odlišné školné. Student může požádat o udělení stipendia přímo konkrétní italskou univerzitu. O finanční pomoc lze žádat po úspěšně složených přijímacích zkouškách.

Studenti platí při zápisu regionální daň, jejíž výnosy jsou určeny na programy pomoci studentům.

Funguje zde mezinárodní kreditní systém jako u nás.

Kypr

- Průměrná mzda: 1 350 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 4 100 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Na Kypru je jediná univerzita. K přijetí na ni je potřeba absolvovat zkoušky. Žádné školné se tu neplatí. Po prvním cyklu studia se udílí bakalářský titul, následuje magisterské a doktorandské studium.

Litva

- Průměrná mzda: 356 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 700 EUR/rok
- Školné: ano
- Přechodné období: ne

Školné platí ti, kteří sice uspěli u přijímacích zkoušek, ale pořadím se nedostali mezi počet studentů, jimž studium platí stát. Školné rovněž platí cizinci. Pro získání titulu bakaláře se v Litvě studuje 3-4 roky, pro magisterský titul další rok a půl až dva.

Lotyšsko

- Průměrná mzda: 347 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 600 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Lucembursko

- Průměrná mzda: 3 323 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 1 282 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 5 300 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ano

Přijali dvouleté přechodné období pro volný pohyb pracovníků, současně platí právní úprava, že v

případě zájmu lucemburského zaměstnavatele o českého pracovníka bude automaticky vydáno pracovní povolení.

Studium v Lucembursku je bezplatné. Příjímací zkoušky skládají jen učitelé prvního stupně, u kterých se vyžaduje zvládnutí všech tří oficiálních jazyků. Inženýrské studium trvá čtyři roky, učitelství na základních školách tři roky, studenti humanitních věd získají titul už po jednom či dvou letech.

Maďarsko

- Průměrná mzda: 343 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 700 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Způsob, jakým vyberou z uchazečů budoucí studenty, si určují jednotlivé školy. První vysokoškolský diplom se dává po třech nebo čtyřech letech studia. Pokud se student dostane mezi určený počet studentů, neplatí školné.

Malta

- Průměrná mzda: 1 380 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 4 300 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Vysokoškolské vzdělání poskytuje především Maltská univerzita. Studium je bezplatné. Na některé programy se konají přijímací zkoušky, v některých případech musí cizinci absolvovat jednoletý kurz.

Německo

- Průměrná mzda: 2 764 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 12 000 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ano
- Další informace viz úvodní kapitola

Nizozemsko

- Průměrná mzda: 2 293 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 1 167 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 9 600 EUR/rok
- Školné: 1 450–2 300 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Nizozemský zaměstnavatel musí žádat pro pracovníky z Česka povolení k zaměstnání. V některých sektorech je zavedena možnost okamžité práce (řidič, námořník a kormidelník, radioterapeutický laborant, radiodiagnostický laborant, řezník a vykošťovač).

Vládní stipendia jsou udělována na základě mezivládní kulturní dohody. Holandské univerzity stipendia zahraničním studentům neudělují. O přijetí na vysokou školu v Nizozemsku obvykle rozhodují dobré výsledky u maturity, přijímací zkoušky se většinou nekonají. Studijní programy jsou dvoudílné (bakalář a magistr).

Polsko

- Průměrná mzda: 490 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 600 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Školné v Polsku platí ti, kteří navštěvují jinou než prezenční formu studia. Příjímací zkoušky jsou jen někde. Funguje tu dvoustupňové studium, kdy se první fáze uzavírá po 3-4 letech s možností dalšího dvouletého magisterského studia.

Portugalsko

- Průměrná mzda: 643 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 390 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 2 500 EUR/rok
- Školné: 1 500 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Platí přechodného období na dva roky, ale předpokládá se, že poté nebude důvod pro další omezení pohybu pracovních sil.

Školné je v Portugalsku doprovázeno podporami studentů z méně majetných rodin. K přijetí je potřeba absolvovat zkoušku z hlavního předmětu. Magisterské a doktorské studium, která jsou obě považována za postgraduální, poskytují jen univerzity. Ostatní typy vysokých škol umožňují získat jen titul bakaláře.

Rakousko

- Průměrná mzda: 1 942 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 9 600 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ano

Přístup českých pracovníků na rakouský trh práce se prakticky nezměnil. Stálou práci získají jen klíčoví pracovníci, s jejichž zaměstnáním bude souhlasit i místní úřad práce. Těchto pracovníků smí být ročně jen omezený počet.

Pro přijetí na vysokou školu obvykle stačí dobré výsledky u maturity, ale na některých oborech se skládají přijímací, případně talentové zkoušky. Na všech rakouských vysokých školách fungují studentské unie, které vám pomohou najít vhodné ubytování. Pokud jste již absolvovali část vysokoškolského studia na české vysoké škole, můžete požádat o uznání získaných kreditů.

Řecko

- Průměrná mzda: 1 328 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 469 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 3 500 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ano

Během dvouletého přechodného období pro nás platí stávající režim udělování pracovních povolení; poté zváží další kroky.

Studium na univerzitě trvá čtyři roky a je zakončeno titulem na úrovni našeho bakaláře. Další studium včetně magisterského se považuje za postgraduální. Uchazeči jsou přijímáni na základě

výsledků maturity a studia na střední škole.

Slovensko

- Průměrná mzda: 266 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 1 300 EUR/rok
- Školné: zatím ne
- Přechodné období: ne

Na Slovensku rozlišují bakalářské, magisterské (příp. inženýrské) a doktorandské studium. Pořádají se tu přijímací zkoušky a podmínky pro přijetí jsou stejné pro Slováky i cizince. Na zdejších vysokých školách bude zavedeno školné.

Slovinsko

- Průměrná mzda: 912 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 2 400 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Školné platí jen studenti jiné než prezenční formy studia, podmínky přijetí určují jednotlivé školy.

Španělsko

- Průměrná mzda: 1 234 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 506 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 4 500 EUR/rok
- Školné: 1 600 EUR/rok
- Přechodné období: ano

Přechodné období využije Španělsko na dobu nejméně dvou let s tím, že před koncem tohoto období přezkoumá uplatňování národních opatření na základě všeobecné situace na trhu práce.

Na většině škol je zájem větší než jejich kapacity, proto se zde konají přijímací zkoušky. První titul student získá po třech letech studia, další po dvou až čtyřech letech a pak může pokračovat ve studiu doktorském.

Švédsko

- Průměrná mzda: 2 620 EUR/měsíc
- Životní náklady studenta: 12 000 EUR/rok
- Školné: ne
- Přechodné období: ne

Pokud chcete ve Švédsku pracovat, potřebujete doložit písemné potvrzení o zaměstnání podepsané zaměstnavatelem, obsahující trvání a povahu zaměstnání. Musíte uvést jméno, adresu a telefonní číslo společnosti zaměstnavatele a kontakt na pověřenou osobu. Vaše žádost musí obsahovat registrační číslo společnosti a specifikaci pracovních povinností.

Při řádném studiu je povinné členství ve studentské unii. Švédské univerzity neudělují stipendia na studium 1. stupně. Na studium 2. stupně je možno získat od univerzity finanční pomoc v různých formách. Výhodu při přijímacím řízení mohou mít ve Švédsku uchazeči s praxí v oboru, záleží také na výsledcích maturity; přijímací zkoušky jsou jen někde. Při studiu je možné od státu získat finanční podporu na ubytování, učebnice apod. Po dvou letech studia se udílí tzv. diplom, po třech letech bakalářský titul a po čtyřech letech magisterský.

Velká Británie

- Průměrná mzda: 2 723 EUR/měsíc
- Minimální mzda: 979 EUR/měsíc (v roce 2002)
- Životní náklady studenta: 15 000 EUR/rok
- Školné: 2 000 GBP
- Přechodné období: ne

Stávající systém pracovních povolení bude nahrazen systémem povinné registrace pracovníků z nových členských států, která bude vaší povinností. Doklad o registraci (certifikát), který bude obsahovat údaje o tom, kde a pro koho pracujete, bude zároveň prokazovat legálnost vašeho pobytu. Registrace podléhá poplatku 50 GBP. Povinností zaměstnavatele bude kontrolovat, zda je zaměstnanec řádně evidován. Chystá se změna systému sociálních dávek, která k nim ztíží přístup ekonomicky neaktivním cizincům.

Univerzity udělují stipendia zřídka. Jednotlivé univerzity a vysoké školy stanovují vlastní podmínky přijímání studentů, takže na některých žádaných oborech je třeba absolvovat přijímací zkoušky.

Autor: Petr Gola

Zdroj: Osobní finance